

FOIA BELETRISTICA.

Este de doue ori intr'o luna, adeca in 1 si 15 dupa c. v. in formatu de o cola si jumetate. — Atātu manuscriptele, cātu si banii de prenumeratiune sê se adreseze la redaptiune, localulu acestei-a : **Strat'a postei vechie nr. 1. etagiulu 1. nr. 96.**

Pretiuulu de prenumeratiune pentru provinciile austriace : **la anu 5 fl. la 1/2 de anu 2 fl. 50 cr.**; pentru Romania si strainetate **la anu 7 fl., la 1/2 de anu 3 fl. 50 cr. v. a.** — Prenumeratiune la trei lune nu se primesce. — Manuscriptele nepublicate se ardu.

Anulu II. 1864.

Nr. 19.

Pest'a 1/13. Octovre.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

La o rundînica.

Dalba păsere istétia
 Pasernica d'in Elisu,
 Ce in diori de demanétia
 Me trediesci d'in alu meu visu !
 Tu-mi esci multu binevenita
 Dulce óspete de Maiu,
 Candu dumbrav'a-e inflorita,
 Codrulu candu-e mëndru raiu :
 Canta, canta, ciripesce,
 Si traiulu mi-lu indulcesce !

Sórtea vrù sê-mi ffi vecina,
 Sê-ti puni miculu cuibusioru
 Pe celu càpetu de trupina
 Lenga stratulu de bujoru ;
 Si sê-mi canti tu vér'a mie
 Cu unu tonu desfatatoriu,
 Sùfletulu meu ca sê fe
 Paradîsu incantatoriu.
 Canta, canta, rundînica,
 Si suspinele-mi radfca.

Tu ca mine peregrina
 Esci pe jelniculu pamentu,
 Unde 'nvidi'a-e regina
 Dandu la pătîmi crediementu.
 Tu ca mine prin cantare
 Viati'a ti o desfatezi,
 Si pe mine la 'ntristare
 Ciripindu me mangaezi.
 Canta, canta, rundînea
 Paseruica drag'a mea !

Pe candu cei ce asta-di jura
 Amicesculu juramentu,
 Poi mane platescu cu ura
 Si nu-ti dau unu bunu cuventu :
 Tu-mi remani eternu fidela
 Numai tu si cas'a ta,
 Tu-mi remani amica bela
 Numai tu si mus'a mea ;
 Canta, canta ca in Maiu
 Dulce păsere de raiu.

Candu sosescu tempuri mai rele
Cu neăsuri si nevoi,
Pe candu cugetele mele
Fugu p' unu tûlbure siuvoiu:
Tu-mi departi prin ciripire
Tôte grigile lumesci,
Me strapuni in fericire,
Si-alu meu doru mi-lu liniscesci.
Canta, canta melodie
Puisioriloru si mie.

Pe candu lumea 'npototiata
Plina de desiartatiuni,
Cauta 'n piati'a cea cochéta
Dupa vane ilusiuni:
Eu cu voi iesu la campie,
Cu voi cantu, cu voi sioptescu,
Si cu-a floriloru mândrie
Me petrecu, me multiamescu.
Canta, canta paseruca,
Vine ór'a ta de duca.

Asta-di mane rundînica
Vine érn'a 'n iute pasi,
Si ne-duce geru si frica
Cantoriloru dragalasi;
Si tu draga te vei duce

Peste plâiuri, peste mâri,
Cu sioptirea ta cea dulce
Afi locu in alte tieri.
Canta, canta paserea
Pan' mai esci vecin'a mea!

Fâr' a flûturiloru susuru,
Fâra verdele tufisiu,
Fâr' a riuriloru mûrmuru,
Fâr' a codrului desîsiu,
Fâr' a floriloru miróse,
Si fâra cantarea tea:
Érn'a 'n dile viscolóse
Chiaru unu secolu mi-ar pareà:
Canta dara drag'a mea,
Mane nu ne-'omu mai vedeà!

Prima-vér'a in florita
Trasa 'n carulu de Zefiri,
Cu Auror'a 'nrumenita
P'o cale de trandafiri,
De vinu intr'o demanétia
Si natur'a va 'nvieà:
Atunci pàsere istétia
Vina ér' la cas'a mea.
Canta, canta 'n ciripire
Cantulu tristu de despirtire!

V. Bumbacu.

Treptele aniloru.

de Enricu Zschokke, tradusa de M. B.

(Urmare.)

Dupa trei ani, ce i-am petrecutu la Univer-
sitate, am devenitu intru atât'a, de potui fi Doc-
tor utriusque iuris. M'au svatuitu sê tienu prele-
geri private si sê me batu dupa profesura, tatalu
meu in sa, ca padurariu primariu, n'a cunoscutu
in statu chiamare mai onorabila, decâtu derega-
tori'a forstieriului (padurariu) primariu; de aceea
densulu mi-a si cascigatu unu postu, si prin in-
fluinti'a dîrectoriului cameralu Valdern, am fostu
aplicatu de referendariu intr' unu orasiu alu pro-
vinciei.

sê cercetezu pre parintii mei, pe lenga tôte câ
dela Universitate in totu anulu i cercetamu câta
odata. Tatalu meu mi-a scrisu, sê convinu cu elu
in resiedîntia, unde densulu se va aflà cu muma-
mea la vechiulu amicu alu seu Valdern. Totu-
deodata trebuia sê me recomendu la densulu si
pentru viitoriu.

Eu m'am repeditu intr' acolo. Dreptu câ pe
cale am cugetatu si la August'a, in sa totu-déun'a
cu oresi-care neplacere, ca si candu m'asi rusinà
de copilariele de demultu. De atuncea va fi cres-
cutu binisioru, cugetai eu, si pôte câ va fi si fru-

Mai nainte de a-mi ocupà postulu, am voitu

mosica. Insa eramu amaritu de cùgetulu, cumca parintii nostri acestu lucru copilarescu 'lu voru luà de seriosu si ne voru legà de o-l-alta. Câci convenirea la Valdern nu mi s'a parutù a fi inde-siertu. Eu am juratu, câ d'in aceea nu va fi nimica.

Si eu 'mi tienui juramentulu, insa de sîguru in contra vointiei mele. Câci candu m'am uitatu bine in giuri in cas'a lui Valdern dupa imbrasiârile cele d'inteie cordîale, — mai steteà acolo cine-va de a fi salutata, — o femee tènera, fromósa ca din'a Hebe cu cautatura négra si curata, la carea nu potui privi ca tocmai la sórele de amé-dia-di, fâra de a incungiurà pericolulu orbirii. Ah, eu am si orbitu. Atât'a am observatu totusi, câ statur'a acést'a fromósa salutandu-me s'a inchi-natu rosita in fatia. Ce i-am respunsu la acést'a, in adeveru eu nu mai sciu. Tóte mi-se pareau farmecatura. Doriamu sê fiu 20. miluri departe de loculu acést'a, ca sê-mi reculegu ideile in li-nisce, câ óre sum eu destulu de demnu a stà in-naintea acestei fiintie minunate; si totusi moriamu mai bucuros, decâtu sê me departezu.

Noroculu meu, câ imbratisiârile si intrebâ-rile repetite ale parintiloru mei si ale amiciloru loru me scósera d'in pusetiunea acést'a criticã. Eu trebuia sê le respundu, si asiã am venitu éra-si la fire. L'am auditu pre Domnulu Valdern graindu câtra necunoscut'a incantátore: August'a! gata-e cin'a? Eu n' avui putere d'a mai cugetà la aceea, cumca din'a acést'a a fostu candu-va soti'a mea mitîfca; unu astu-feliu de cùgetu mi se pareà a fi o defaimare.

Merseram dupa aceea la cina. D. Valdern luã pre muma-mea de mana, tatalu meu pre Dóm-n'a Valdern, mie 'mi remasa August'a. Tremu-randu i-am intînsu mana; ea poteà sê-mi intînda si a sa, câci in adeveru, eu am avutu lipsa de c-propta buna. „Dómne, câ mare ai crescutu; eu nu te-asi mai fi cunoscutu!“ disa ea.

„Si eu, si eu,“ graii cu nerabdare, „asi fi do-ritu, sê fimu inca mici!“ Aceste le disei mai plan-gandu. In adeveru, ast'a a fostu cea mai sîmpla, ce numai am potutu cugetà. Câci care féta de 19. ani ar voii sê fie éra fetítia.

„Ei, de ce o doresci acést'a? intrebâ ea cu mirare.“

„Atuncea eramu inca fericitu, oh! asiã de feri-citu, precum acuma nu mai sum, nu mai potu fi.“ Ast'a i-o sioptîi suspinandu, si man'a stenga o pusei pe cea drépta a ei in bratiulu meu. Augu-st'a mi-a remasu datóre cu respunsulu. Pe vediute

i-am spusu éra-si unu ce sîmplu. M'am rusinatu de mine insu-mi.

La mésa eramu vivaci si voiosi. Eu m'am dedatu la cautatur'a Augustei. I-am potutu dà chiaru si respûnsuri cu minte. Insa cin'a, pe lenga tóta mintalitatea mea, nu-mi tîcniã; si cu câtu o priviamu mai multu, ea mi-se pareà cu atâtu mai fromósa. A dóu'a di a fostu mai fromósa, a trei'a di si mai fromósa. Acuma sentii eu, ce este amorulu. M'am caitu pentru juramentu, ce l'am facutu cu repedime pe cale in caruti'a postei, si m'am detiermuritu fâra precugetare asta-data a-mi frange juramentulu.

A trei'a di séra, nu sciu cum, s'a intemplatu câ am convenitu in gradîna sènguri. Eu doriamu de multu sê-i spunu ce-va, insa in adeveru nu sciamu ce? Acù ne apropiàramu câtra umbra-riulu de strùguri; l'am cunoscutu inca bine. „O câtu de mari au crescutu acatielie aceste tènere!“ strigai eu. „Acuma se si încingu un'a intr' alta.“

„Mai aduci-ti a minte de arborii acesti'a? in-trebâ August'a necutezatoriu.

„Potere-asi uità eu fericirea mea?“ respun-sei eu. „O de câte-ori erà cùgetulu meu aicea! Ah, DTa de sîguru ai fostu adese-ori in umbra-riulu acést'a, fâra de a cugetà la mitîtelulu Gu-stavu, care a versatu atâte lacrimi candu me de-spartii de DTa.“

„Scii-o DTa?“ intrebâ ea cu unu tonu linu.

Noi pasiramu in umbrariulu de strùguri; ea a fostu umbrita de umbr'a acatieloru. Eu cautai in giuru. Viati'a intréga a junctiei a reinviatu. Ta-cutu privii la August'a. Ah, ce stramutare! Ea s'a uitatu josu la pamentu. I luai man'a, si disei: „Aicea erà odînióra beseric'a!“

Ea a aretatu câtra scàunulu verde d'in gra-dîna, si mi-a sioptitu: „Acolo altariulu. Eu tóte le sciu.“

„In adeveru tóte?“ intrebai eu, „oh Augu-st'a, tóte?“

„Oh Gustave!“ suspinâ ea.

Si acuma nu mai intrebàramu, nici nu gal-gairamu nimica; câci buzele nóstre se lipira de o-l-alta. Ea erà o dieitate si eu unu angeru feri-citu. Si candu éra-si veniramu la fire, eramu ea copii, si ne numiramu de nou „tu,“ „August'a“ si „Gustavu“; si totu-si tóte erau altu-cum, si eu de sîguru nu mai eramu mire necioplitu.

Scosei inelulu de plumbu dela cununia. „Mai cunosci-lu inca, Augusta?“ Candu 'lu vediù, rosi in fatia. Ea 'lu luã, multu l'a privitu; si ochii ei erau in lacrimi. „Acést'a-e!“ disa ea, si éra se

uită la elu cu placerea cea mai intîmă; apoi m'a imbratisiatu, m'a stensu cătra peptulu ei, a plan-su, si a disu: „Gustave, oh tu esci mai bunu decătu mine.“ Dupa ce se mai linisci, 'si trasa de pe dēgetu inelulu de àuru, l'a pusu pe man'a mea, si pe a sa celu de plumbu. „Ăcest'a mi-lu tienu!“ disa ea: „Eu sum a ta pentru totu-dēun'a; esci tu cu totul alu meu, Gustave?“

Se intielege de sîne, ce pôte respunde unu poetu de 20. ani, disei. Noi juràramu pe sóre, luna si stele, pe ceriu si pe iadu, a ne iubi, a fi unulu altu'a d'in cōce si d'incolo de mormentu. Insa de ce sê le povestescu eu tōte aceste pe lungu? scie totu-insulu, cum fantaséza amorosii in sentiulu celu dieescu a loru; cum ei in tōte nimicurile devinu de o insemnetate mai mare, si sentiemintele loru, cu cari ei se sentiescu inde-stuliti, desfacu misteriiile lumii intregu. Amorul reinnoisa pe lenga noi paradîsulu perdutu prin Adamu si Ev'a. Trei septemane trecura in nevinovatia si fericire, plini de dulcétia ca unu visu d'intr'o nópte de véra. Acù erà vórba despre cale-toria. Dómne sante, mi se pareà câ numai ce sosîi.

Mai multu m'am miratu de nepasarea parin-tiloru nostri. Ei in adeveru poteau vedè, cāte le petreceamu noi. Ochii nostri, ce se recercau pe-totu-indenea; manele nōstre, ce la tōta ocasiunea se atîngeau ca magnetulu; conversarea nōstra plina de unu santu misteriu — tōte aretau destulu de vederatu, câ noi acuma eramu de totu seriosi in cele ce le-am jocalu inainte de 10. ani. Si totu-si nici odata nu i-a venitu aminte domnului dîrectoriu Valdern, ca inainte de 10. ani cu po-calulu in mana a dice la cina: „Betrane, amicéti'a nōstra trēbue sê tréca la copiii, si copiii copiiloru nostri; d'in acesti doi trēbue sê fie o pareche!“

Cu August'a n'am cutezatu nici candu a vorbi despre petire la parintii ei, despre promisiuni de easatoria, despre incredintiare valida, nunta, si asemenea accidintie prosaice ale amorului intîmu, ce le pretînde viati'a civila. Aceste tōte erau ni-micuri pentru noi. Noi presupuseramu câ parintii nostri au gatatu intre sîne cu nimicurile acele.

In urma veni si ór'a despartirii, carea de trei dile ne-a nepaciuitu. Pre tatalu meu nu-lu potùramu tienè mai departe. Demanéti'a in nainte de diu'a plecării eramu in diori de diua amēndoi noi amorosii in umbrariulu de strūguri, sê mai vor-bimu odata sēnguri, si sê ne marturisîmu tōte sentiemintele. Intre lacrimi si juraminte fu rein-noita legatur'a cea santa. Umbrariulu de strūguri acù se prefacù in beserica, scàunulu in altariu.

Cadiüramu in genunchi plini de desperare, ro-gandu ne radicàramu manele cătra ceriu, si făce-ramu promisiuni serbatoresci. Promisēsemu Augu-stei, câ a casa voiu vorbi indata cu tatalu meu, apoi venimu de nou in resiedintia, si o voiu peti dela parintii ei. August'a, candu o numiamu de mirés'a, femeea mea, a rositu ca foculu. Oh ce fromósa erà! Rusinósa 'si ascunsa cautatur'a sa incantátore pe bratiulu meu, si galgaià numai atât'a: „Uniculu meu Gustavu!“

Asià ne despartiramu; si inca mai seriosi, onesti, decātu cum asceptàsemu insu-mi.

Abià sosîi acasa cu parintii mei, intrebui-tiai indata ocasiunea cea d'in teia a vorbi cu ta-talu meu intre patru ochi, si a-mi descoperi tōte dorintiele si prospectele fericirii mele. Densulu ca tocmai si muma-mea, candu eramu adencitu in fantasía, 'mi vorbià despre invingerile facute la August'a. Aceste mi-a datu ansa la marturisîre.

Tatalu meu, unu barbatu in adeveru cu minte, onestu si parinte frăgedu, m'a ascultatu cu rabdare. Rabdare i-a si trebuitu; cāci i-am vor-bitu o óra intréga ca sê-i descōperu amorulu eternu alu meu si alu Augustei, si juramintele nefrangibile.

„Fiule!“ disa elu, „eu n'am nimica contra. Eu stimezu sentiemintele vōstre. 'Mi pare bine, câ iubesci, si câ iubesci pre August'a. Cūgetulu cătra dens'a te va aperà de multe sentieminte si cūgete nenobile. Insa te svatuescu in minutulu acest'a nimicu a te repedi. Tu esci inca tēneru, abià de 21. de ani; n'ai inca nici o stare, ce ti-ar potè dà pane. Si acést'a se recere la casetoria. Dreptu câ August'a este avuta; insa numai ce nu voesci a primi viptu dela soti'a ta fiitóre. Nimicu nu e mai neonestu pentru unu barbatu, decātu a se face aternatoriulu dela averea femeii sale, si vii-toriulu a si-lu multiamì densei. Barbatulu trēbue sê fie barbatu, si d'in averea si lucrulu seu a-si nutri femeea si copiii sei. Eu sēnguru, ca forstie-riu primariu, am venitu moderatu; eu nu-ti potu dà si lasà multa avere. Tu trēbue sê ti-o cascigi, precum mi o-am cascigatu eu a mea. Si vedi, chiaru si impregiurarea acést'a ar potè efeptui, ca amiculu meu Valdern sê nu-ti dee man'a Augustei, ea e crescuta in abundantia, s'a dedatu la unele comodîtāti, ce acuma devenira de neincungiura-bile. Tu nu esci in stare a indestuli aceste trebu-intie. Apoi mai sunt inca multe de aceste. Eta-tea vōstra asisiderea nu pôte contà la o casatoria fericita si durabila. August'a are cam atāti'a ani,

ca tocmai tu. Ast'a-e reu! Femea totu-déun'a e cópta mai nainte de câtu barbatulu, apoi si vescediesce mai iute. Tu ai fi nefericitu sê aibi o femea betrana, candu tu ai fi in deplina potere barbatésca. Intre barbatu si femea de aceea-si etate trêbue sê fie o deosebire cam de 10. ani."

Astu-feliu mi-a vorbitu tatalu meu. Totu insulu va marturisî, câ densulu pe vediute a avutu dreptu. Eu i-am documentatu curatu ca sórele, de ce elu tare s'a miratu, câ nu a potutu cuprinde argumintele nimerite ale mele. Eu am apelatu la muma-mea.

„Dreptu ai, Gustave!“ disa ea. „Eu in puse-tiunea ta trêbue sê-ti dau dreptu. Augusta-e o angera. O nora mai buna nici nu mi-asi dori. Insa si tatalu teu are dreptu. Eu, pe lenga tóta bunavointi'a mea, nu potu vorbi altu-cum, ca toc-mai elu. Ddiu sê te mângae!“ disa ea plangandu, si m'a sarutatu in frunte.

Acést'a ni-a fostu vorbirea si consvatuirea de tôte dilele. Noi nu mai gatàramu. Eu am suferitu destulu in secretu. Dupa dóua septemane, candu me detiermuri a caletori la resiedîntia, si de acolo la orasielulu, unde eramu sê stralucescu ca referendariu, tatalu meu primî o epistola dela Valdern. Domnulu Valdern se plange si vâeta pentru August'a, carea dupa departarea mea e nemangaéta, si inca a trebuitu sê padiésca patulu de friguri. Acuma e mai liniscita Elu insa me in-jura, ca acuma, candu inca n'am atare aplicare, in carea eu, fâra ca sê nu me facu de batjocura, nu potu cugetà seriosu la o legatura cu fic'a lui, — sê nu cercetezu indata resiedînti'a de nou. Eu prin acést'a asi rumpe numai ranele, si asi tulburà sanatatea Augustei. Elu insa 'mi repetiesce, ce i-a spusu si ficei sale, câ elu nici de câtu nu-e in contra casetoriei nóstre, daca asi fi in atare postu onestu, dupa care peste câti-va ani nu mi-ar lipsi nimic'a. Ba mai multu; elu n'are nimic contra daca eu, ca desdaunare, in locu de despartire, voi portà corespundîntia cu August'a.

Scrisórea acést'a la inceputu m'a scosu d'in fire. Eramu rabiatu si turbatu, pana candu prin oboséla me liniscii. Acù am vediutu sènguru, câ Valdern a scrisu cu minte, si inca mi-a promis mai multu, decâtu am potutu asceptà dupa dechiaratiunile prime ale parintiloru mei. Ba inca epistol'a mi-a datu óresi-care triumfu peste tatalu meu. L'am binecuventatu pre Valdern. M'am detiermuri a me portà barbatesce, si man'a Augustei a o dobendî prin merite. Licenti'a de a corespunde cu ea, o-am si folositu indata. Augustei

am scrisu o epistola lunga de trei cóle, chiaru asià si domnului Valdern, plina de semtiemintele multiamitei mele.

D. Valdern a fostu unu omu rafinatu si cunoscatoriu de lume. Elu a cunoscutu inim'a omenésca si n'a voitutu a impedacà vâleurile rapitóre ale aplecâriloru teneretiei. Fluviulu ar fimai rapitoriu, mai puternicu, si derimatoriu. Acuma cursa mai linu.

N'am caletoritu deci la resiedîntia, ci intr' acolo, unde eu, ca referendariu, trebuià sê-mi incepu carier'a câtra demnitatea de consîlieriu primariu la forsteria.

Despartirea de câtra iubiti mei parinti, destrágerea prin caletoria, immobilarea, si primele ocupatiuni in locuinti'a mea me adùsera intr'o despusetiune moderata.

Lucramu cu dîligintia neobosîta ca sê fiu omulu celu mai perfectu in deregatori'a mea. Acést'a o si recunoscuro. Unic'a scadere am avutu, câ am fostu inca prea tènuru. Mai trebuià sê ajungu „annum canonicum.“ Oh! câtu doriãmu sê fiu de 25. ani!

Odata totu-si am fostu de 25. ani. Ce nu i-se intempla omului in viatia! Si inca câtu amaru! Bun'a mea muma a moritu pe tempulu acest'a; apoi peste câte-va lune si tatalu meu. Totu-si tatalu meu a avutu bucuri'a de a me vedè inca in nainte de a mori, ca asesoriu la ùnu colegiu in provincia cu títulu de consîlieriu, si provediutu cu o léfa bunisióra. Deci eramu cu unu pasiu mare mai aprópe de culmea dorintieloru mele, câtra man'a Augustei.

Correspundînti'a cu amant'a mea a mersu pe cale bunisióra. Firesce câ in anulu inteiu n'am scrisu nici o epistola, carea sê nu fie fostu de trei cóle; in alu doilea o scaritiãramu la o cóla si juremetate, in alu treilea la un'a. Totu-si tempulu face minuni. Insa pentru aceea amorulu credîntiosu nu s'a stensu. August'a pe tempulu acest'a a si indepartatu dela sîne pre mai multi domnisiori, cari se 'ntorceau pe lenga ea. Epistolele mele a fostu pline de plansori, câ inca nici acuma nu ocupai postulu, cu care sê o potu peti. D'in léfa mea de asesoriu abiã m'am potutu imbracà, si a me provedè cu lumina si lemne. Avereã putiena remasa dela parinti mei inca trecù. Ea insa d'in contra totu 'mi anuntia, cumca parinti ei sunt totu mai pretensîvi pentru casatoria, câci ea adi mane va fi intr'o etate, unde nu se voru prea bate pentru ea, si va remane fata betrana.

Am sentitu câ parinti au dreptu, si intr'o

intielègere cu August'a, uitai condițiunile de mai nainte si capetai in scrisu dela D. Valdern pentru August'a, câ ôre nici acuma n'asi fi in stare a sustienè o femeie; eu insa l'am mangaétu cu prospectele cele mai fromóse. Insa lui Valdern nu i s'a prea imparutu de prospectele aceste. Elu mi-a refusatu rogarea „de o cam data“ pentru man'a Augustei, si totu-deodata mi-a datu sê pricepu, câ eu prin traganarea acést'a nefolosítore 'i facu fat'a nefericita, câci ca un'a de 25. de ani se apropie cu pasi rèpedi câtra 30.

Candu primii epistol'a, m'am scarpenatu fâra voie la urechi.

„Omulu are dreptu, totu dreptulu!“ disei eu, si am fostu destulu de mareinimosu, candu acést'a o marturisí si Augustei; da, eu i-am scrisu, câ deórece nici pana acuma nu potu detiermuri de síguru tempulu, in care o-asi potè cere cu consciintia, sê nu se sacrifice pentru mine in anii cei mai fromosi. Eu nu o-asi iubí mai putienu nici candu ar fi sotí'a altuí'a, si fericirea mea ar fi cu atâtu mai mare, daca pre ea o-asi vedè si mai fericita.

Acést'a ni dedù éra materia de corespundîntie, carea mai peste unu anu totu acél'a-si objeptu 'lu venturà. Noi voiamu a ne intrece unulu pre altulu in amoru si mareinimitate. Insa in urma totu-si invinsei eu, séu mai bine: invinsa tempulu, acestu facatoriu de minuni. Câci August'a si erà de 26. ani; unu nùmeru fatalu pentru fete, cari nu mai voescu a mari numerulu celoru unu-spre-diece mii de fete in ceriu.

Destulu câ eu fâra veste primii d'in resiedîntia o epistola dela o mana necunoscuta. Unu consîliariu de justitia Winter 'mi multiamesece pentru mareinimitate in modulu celu mai finu si petrundiatoriu, deórece August'a e logodít'a lui; pe lenga aceea inca m'a rogatu si mai departe pentru amicétia, si August'a a adaugatu inca câte-va sire placute câtra epistol'a „iubitului barbatu.“ precum l'a numitu.

Eu, candu o cetîsamu acést'a, eramu ca cadíutu d'in ceriu. Mi-a parutu reu de mareinimitatea mea grabita, si am injuratu necredînti'a Augustei. Insa ce erà de facutu? August'a a fostu de 26. ani. Ea n'a avutu nedreptu cu totulu. Totu-si am fostu plinu de amaratiune in contra ei, ce a crescutu si mai tare, candu peste unu anu mori tata-seu, dupa mórtea cârui'a dens'a a avutu voie

libera peste man'a si averea sa. De ar mai fi acceptatu numai unu anu! Acù tóte erau târdiu. Eu nu i-am mai scrisu nici unu siru. Insa nici ea mie. Noi de despartíramu, ca si candu nu ne-am fi fostu vediutu nici candu.

Parte d'in resbunare, parte d'in resplatîre pentru necredînti'a Augustei, parte pentru destràgere, me uitai mai liberu in giuru p' intre fetele provinciei. Acolo in florira rose fromóse. Bucurosu o rupeamu ast'a séu ceea; insa afurisítulu de banu! Eu d'in petrècere m'am apucatu numai de romanuri mici. Un'a d'intre aceste poteà deveni serio-sitate, de nu me strapuneau in altu postu.

Acum'a noroculu se apropiâ si de mine. Mai multe lucrâri de ale mele meritara apretiuirea ministeriului de statu; am fostu intrebuintiatu la mai multe lucrâri ponderóse, si nimerirea acelor'a a mediu-locitu, cumca eu, fiindu de 30. ani, primii denumirea onorabila de presiedînte la jude-tiulu criminalu in provincia, unde am fostu servitu pana acuma. Avui, pe lenga onóre, si o léfa buna; poteamu duce o casa mai stralucita; familie-le cele mai vediute me tràsera in giurulu loru, daca acele a fostu infrumsetiate de fete marisióre. Scrisórea ministrului de justitia, prin carea fui denumitu, mi-a demandatu totu-deodata, ca indata ce me voru iertà impregiurârile, sê caletorescu la resiedîntia, unde trebuià sê dau desluciri verbale despre mai multe cause, si ca sê fi recomendatu si la Maestatea Sa imperatulu.

Cùgetulu la resiedîntia mi-a manatu sangele in fatia inca si acuma, cu tóte câ am cugetatu, câ pre August'a, séu mai bine: pre femeea consîliariului de justitia o-am uitatu de multu. In câtu am potutu scí d'in caletori, barbatulu ei a fostu unu domnu nobilu, destulu de traitu, si Mari'a Sa Dómna'a a traitu. — precum se diceà in resiedîntia — dupa „moda de curte“ (Hof-Fusz), incungiurata de adoratori; tóte dilele erà in societatea nobilimei, in pikenik, cununa, conveniri, redute, concerte si asia mai departe. Sîmplicitatea vechie a casei cetatienesce a lui Valdern a peritu. M'a desgustatu totu-déun'a, candu audii asià ceva. Nu m'am potutu invetià la ide'a aceea, a-mi inhipui pre August'a cea modesta in stramutarea acést'a. Totu-si de multe ori cugetamu: Multiemescu-ti tie Dómne, câ nu mi-ai datu-o de sotia.

(Va urmá.)

Plângere.

Candu ceriu-e plinu de stele
 In noptile serine,
 Si in codru filomele
 Cantu cântece divine:
 Naintea usiei tale
 Eu plangu amaru cu géle.

In d'albe diorióre
 Candu totulu se descépta,
 Si-a mele lacrimióre
 D'a curge mai incéta:
 In patu pe perinióra
 Me afla mândrulu sóre.

Visandu de fericire
 Eterna fâra fine,
 Uniti intr'o iubire
 Ce 'ncanta ver pe cine:
 Acest'a visu o Dómne
 Eternu sê me adórme!

P. D.

Voltaire si juvelariulu seu de curte.

Dupa Mühlbach, tradusa d'in limb'a germana de Stefanu Perianu.

(Urmare.)

III.

Si asià trecura dilele, si d'in dile se facura septe-mane; fati'a Mariei a devenitu mai turburata si palida, ea n'a plansu nici s'a tenguitu, inasa tatalu ei a semtitu sùnetulu celu tremuratori, storsu si lãncedu a vócei sale, câ ea a patimitu de doreri retacute, câ si-a implutu sùfle-tulu de lãcremi, cari nu le-a plansu d'in afara ei d'in lain-tru. — Insa indesiertu o rogã sê spuna caus'a superãrii, Mari'a sèngura n'a cunoscutu-o, ea numai semtiã, câ pórtã in sînu-i o rana, inasa n'a avutu curagiulu de a radică ve-lulu, cu care s'a fostu acoperitu.

Asià siedeã ea intr'o di dupa amédia-di in lucratoria, serguitóre si tacuta ca totu-déun'a, deschidiendu usi'a, ce duceã in gradinutia, ca sê póta aruncã câta o cautatura la pruncii, cari se jocau in nesîpu langa tatalu celu orbu.

Ea acuma si-a ficsatu ochii spre lucru, si cautandu prin o linte de sticla, erã tocmai ocupata cu spitiele unei rotitíe de orologiu, candu se uita indata intunecata la lu-crulu seu. O umbra cãdiusa pe lucru; inasa Mari'a nu se uitã in susu, cugetandu, câ e tatalu ei, care trece pe aci-si i intùneca pe unu momentu vederea. — Insa umbr'a nu se misicã, si intr' unu tonu dulce si amicabilu 'si aude numele ei.

Mari'a se semti strapunsa de o spaima placuta, i se pareã, câ trèbue sê sara d'in locu si sê strige de bucuria, dar' totu-si n'aveã potere de a se scolã séu a-si radică capulu, ce erã aplecatu câtra peptu.

„Maria,“ repetisa Dupuis, „Maria, me ierti a te con-turbã pe unu momentu?“

„DTa nu me conturbi,“ disa ea intr' unu tonu slabu, fãra ca sê cauté câtra densulu, „DTa scii prea bine, câ eu potu lucrã fôrte bine, si candu vorbescu cu DTa.“

„Asta-di inasa nu voi numai sê vorbescu cu DTa,

ma si pretîndu câte-va minute d'in tempulu celu pretiosu a DTale, inasa DTa sê nu-mi refuzi rogarea, câci eu cu septeman'a intréga me bucuru de momentulu acest'a, lucrandu neincetatu, ca cu atãtu mai iute sê-lu potu ajunge.“

„DTa ai lucratu?“ intrebã Mari'a, „DTa dara nu pentru aceea nu ne-ai cercetatu câ Ti-a fostu uritu de noi séu ne ai despretiuitu, cum facu alti ómeni voiosi si norocosi?“

La intrebarea acést'a 'si radică capulu mereu in susu, cautandu-i in fatia, si dupa ce convenira cautatur'a lor, rosi ca pùrpuru.

„DTa o credi Maria?“ intrebã Dupuis infrunten-du-o. „DTa dara nu scii, câ eu Te iubescu ca pre fratele meu, câ DTa esci pentru mine aceea, ce mi-a fostu unic'a sora, micuti'a Anna, innainte de ce m'a parasitu, ca sê se rentórca la parintii nostri in ceriu, cari o asceptau acolo? DTa nu scii, câ eu privescu serguinti'a neobosita si lucrulu DTale celu greu si arteficiosu cu o reverintia devotata, si câ eu posedu pentru DTa nemarginit'a incre-dere a unui fiu câtra maic'a sa cea buna si iertatóre?“

Vorbindu elu asiã, se apropiã de dens'a, si o prinsa de mana. La atîngerea acést'a tresari mereu, si totu san-gele se inbulzi câtra inima-i.

„Ddieulu meu, ce gãlfeda esci,“ disa Dupuis cu o spaimentare. „DTa lucrì preã multu, trèbue sê pausezi mai multu. — Ascépta numai, sora Maria, eu éra-si voi veni acuma in lucratoria, si atãt'a voi cautã la lucrulu DTale, pana candu Ti-am descoperitu secretulu intregu si voi deveni unu orologieru asiã de ghibace, ca si DTa. Dupa aceea me voi scolã de demanétia, voi merge pe de a furisiulu in lucratoria, si voi fi asiã de iute, incatu, daca vei veni in lucratoria, lucrulu de o di va fi mai finitu, avendu numai sê coregi si sê mai ajuti câta

ce-va. Insa Ddieulu meu, Maria, ochii DTale se implu de lacrimi, DTa plangi, Maria? Ce-Ti lipsesce?“

„Nimica!“ respunsa ea intr' unu tonu ragusitu. „Am lucratu asta-di prea multu, si de aceea mi s'au slabitu ochii, si apoi — nu sum dedata la atâte bunetâti si gratiosități, aceste 'mi slabescu si bolnavescu inim'a, carea numai in necăsuri si neplaceri e tare.“

„Mi ierti a te numi totu-déuna iubit'a mea sora Maria, câta odata iubita si frumosc'a mea maicutia? Cûgeta Maria, câ aceste sunt pentru mine numiri cu totulu nóue si minunate, câci eu abia am cunoscutu pre maic'a mea, pre sor'a mea am posiediutu-o numai câti-va ani, am fostu totu-déuna sênguru, n'am avutu nici candu familia, nu-mi poti dara luâ in nume de reu, câ dorescu a avè o mama si o sora, si 'mi vei iertâ sê te numescu asiâ?“

Ridiendu 'si aplecâ capulu in semnu de convoire, si-si infînsa manele.

„Si ce ai sê-mi spui, frate?“ întrebâ ea.

„Nu asiâ!“ grai elu cu o fatia voiósa. „Tocmai nu sum fratele DTale, ci fiulu, câci am venitu a Te rogâ de sentinti'a si sfatulu intielepciunii DTale. Eu voiu sê-Ti aretu lucrulu meu, insa mai inteu, iubit'a mea maicutia, trêbue sê te exprimi serbatoresce innaintea mea câ vei fi libera si sêncera fatia cu mine si vei grai numai adevêrulu si nimicu alta decâtu adevêrulu.“

„Eu te asîguru! 'ti voiu spune numai adevêrulu!“ strigâ Mari'a, tremurandu de neacceptarea curiósâ.

Dupuis luâ pachetulu, ce 'lu pusa la intrarea sa pe mеса lenga usie, si dede la o parte hartî'a de pe densulu.

„Unu pocalu de áuru!“ strigâ Mari'a voiósa si surprinsa.

„Da, unu pocalu de áuru,“ disa Dupuis, lasandu sê lucésca la sóre vasulu celu pretiosu, privindu-lu cu nisce cautaturi placute. „Este unu lucru de multe dile lunge, sêngurâtece, lucrulu, pentru care am sacratu tóte ideile si visurile mele. — Ah, Maria, ar fi fôrte tristu, candu nu mi-ar fi succesu lucrulu acest'a. Vina si esamina grupele, ce le-am scobitu.“

Rêpede si cu nerabdare luâ Mari'a pocalulu, 'lu cautâ cu atentiune, pe candu Dupuis perdiendu-si resuflarea, privia cu o curiositate straordenaria.

Dupa ce 'si radicâ ochii câtra densulu, luciâ ca foculu si cautatur'a lui erâ cu totulu incantátore, preçum nu-lu vediasa nici candu. — „Acest'a-e unu lucru arteficiosu“, disa ea. „DTa esci totu-deodata si pictoru, scobitoriu si aurariu. Câta viatia, câtu adevêru naturalu, câta gratia nemaestrita zace in tóte figurele aceste, câtu de finu suntâ prelucrate capetele aceste, câta unitate, armonia si naturalitate in grupele aceste!“

„Mari'a! DTa vorbesci ca o pictorésa, ca o critísanta deprinsâ in arte,“ strigâ Dupuis surprinsu.

„Eu iubescu art'a,“ disa ea, „si de n'ar fi orbitu tatalu meu, n'asi fi maestra de orológé, ci pictorésa. Candu traia maica mea, si noi eram fericitu, poteamu totu-déuna desemná si ceti cârti despre pictura, cari le posiedea tatalu meu. Cauta numai, câtu de minunata-e grup'a acest'a, aceste trê figuru regesci, si maestóse, cari totu-si in superbî'a loru umilitu se apleca in naintea acelu spiritu, care siede colo pe tronu, incungiuratu de radiele sórelui.“

„Si esci in stare a cunoșce pre celu ce siede pe tronu?“ întrebâ Dupuis cu acceptare.

Ridiendu privi ea câtra densulu. „Cûgeti DTa, câ

ochii mei suntu asiâ de slabi, incâtu sê nu cunoscu pre Voltaire? Insa aceste trei figuru incoronate, cari cu umilire se apleca in naintea lui, aceste nu le cunoscu, si totu-si voiu sê marturisescu, câ tustrele asémena cu originalulu, câci ochii suntu asiâ de lucitori, si buzele se paru a grai. — Femecea acest'a in mediu-locu de siguru e atare regina mare si fôrte puternica.“

„Imperatés'a Catarin'a d'in Rusî'a.“

„Dar' capulu acest'a lenga ea, acest'a e capulu unui erou. Cum scipplescu acesti ochi, ca cum ar privi tocmai intr'o batalia, demandandu invingere ori mórte.“

„Fredericu celu mare!“

„Dar' figur'a acea vis-à-vis cu fatia placuta si fina, cu risulu modestu si iertatoriu, acel'a trêbue sê fie unu capu evlaviosu alu besericeii.“

„Acest'a e pap'a Benedictu alu XIV., care odînióra a scrisu o epistóla lui Voltaire, si i-a datu binecuvântare apostolésca.“

„Oh, amice, DTa ai creatu aici unu capu de opera, care 'ti va aduce gloria si onóre in lumea intréga.“

„DTa dara cûgeti, câ lucrulu acest'a 'mi va face onóre, câ o potu presentâ lui Voltaire si a-i dice: DTa te-ai incrediutu in mine si m'ai primitu in servitiulu DTale fâra nici unu atestatu. Vedi aici! Acest'a e lucrulu meu! Eu am voitu sê-ti dovedescu, câ nu sum maestru reu (Stümper), ci unu artistu, pre care cu totu dreptulu 'ai potutu denumi de juvelariu de curte. Oh, Maria! vorbesce, liberu si adevêratu. Potu se vorbescu asiâ cu Voltaire, fâra ca sê me cûgete de atare nebunu superbu?“

„DTa poti sê vorbesci asiâ cu densulu,“ disa Mari'a cu securitate. „Voltaire sênguru trêbue sê fie superbu pentru omagiulu acest'a, ce i-lu aduce unu artistu, cum esci DTa. Mergi, mergi, amice, ca sê ai norocirea de a vedè bucuri'a lui Voltaire.“

„Eu mai am unu bagatelulu, ce voiu sê ti-lu aretu disa Dupuis, predandu-i o busta mica, scobita in áuru.“

„Voltaire!“ strigâ Mari'a uimindu-se.

„DTa dara cunosci si acéstâ! Apoi eu me búcuru, sum indestulitu si plinu de sperantia. Sum fôrte multiamitoriu, maicuti'a mea, pentru gratiós'a incuragiare, m'a facutu cu totulu fericitu si voiosu. Remani sanetósâ! Acú me grabescu la Voltaire!“

Si cu o salutare fugitivâ 'si luâ Dupuis pretiósese sale si se repedi.

Elu nu observâ cam cautâ Mari'a dupa densulu cu nisce ochi invapaiati, elu nu audì, cum sioptiâ ea cuvinte, saltandu de bucuria: „Sor'a sa! Elu me tiene de sor'a sa.“

Iute se repedi innainte necugetandu, nici sciindu nimic'a, fâra numai atât'a, câ acuma merge la Voltaire, ca sê-si agonisésea recunoscintia ori despretiuire.

Cu buci infocate, cu ochi lucitori intrâ la Voltaire, tienendu in mana pretiósese sale acoperite.

„Ah, DTa mai traesci, Dupuis,“ disa Voltaire cuprindiendu-lu cu salutâri amicabile. „Cugetásamu, câ te-ai caitu de propusulu çelu rêpede, si te-ai intorsu fâra nici o intardiere la regele Sardiniei. — Cum de n'am auditu de atâta tempu nimicu despre DTa?“

„Eu am lucratu, Domnulu meu. — DTa m'ai primitu in servitiulu DTale, asiâ dara a fostu de lipsa, sê-ti aretu, ce sum in stare a face.“

„Ah, me bucuru, en sê-ti vedu dara lucrulu.“

Dupuis descoperi pocalulu seu, si 'lu presentâ cu respectu lui Voltaire.

Urmă o tacere. Cu atentiune incordată, cu inima batătoare examinează Dupuis fati'a poetului, ca să pōta ceti d'in trasurile sale aplaudarea ori desplacerea! Insa fati'a lui Voltaire a fostu ca o carte inchisă, si d'in ochii lui, Dupuis nu potū ceti nemic'a, căci erau ficsati pe pocalu.

Cautandu neintreruptu la elu, se apropiă Voltaire de ferēsta, si privi multu in tacere pocalulu celu lucitoriu, pre care 'lu întōrsa de multe-ori, ca să examineze si să le observe tōte bine.

In fine 'si redicā fati'a cătra Dupuis, care stateā vis-à-vis de densulu, infricosiatu si sfiitu. „DTa nu poti, nici nu-ti este iertatu a fi in servitiulu meu,” disa elu intr' unu tonu cam ragusitu. — „DTa m'ai insielatu si m'ai amagitu. DTa nu esci nici aurariu nici juvelariu, si eu te oprescu dela umilinti'a cea prōsta, a te numi juvelariulu de curte a lui Voltaire.”

Dupuis ingalbeni, si se radiemā de parete ca să nu cada la pamentu.

„DTa 'mi dici că te-asi fi insielatu si amagitu?” gangaiā elu de totu nimicitu.

„Da, asiā ai facutu, căci te-ai spusu de aurariu, unu juvelariu, si DTa nu esci acel'a!”

„Ddieulu meu, si ce sum eu dara?” strigā Dupuis impletindu-si manele, si cautandu cu lacrimi in fatia cătra judele celu strictu si crudelu.

Voltaire se apropiā de densulu, si pusa mereu man'a sa pe umerulu lui Dupuis. „DTa esci artistu,” disa elu serbatoresce, „DTa esci unulu d'entre acei'a, pre care geniulu l'a binecuventatu inca la nascere, si l'a alesu de

fiulu seu. Ah, amice, nu sciu, sē-ti gratulezu ori ba; căci binecuventarea geniului devine innaintea omenimei cam totu-dēuna ca unu blastemu, si pe fie-care 'lu defaima, daca este cu unu gradu mai susu decātu ea in-si. Insa DTa trēbue sē-ti primesci sōrtea acōst'a, si ai face destulu, chiaru pentruca esci artistu.”

„Ah, DTa me tieni de artistu,” strigā Dupuis versandu radie de bucuria, si dupa ce strinsa man'a lui Voltaire de buzele sale inflacarate, se aruncā innaintea lui. „DTa me numesci artistu, DTa Voltaire! Insa atunci intrebā indata cu intristare: de ce voesci a me alungā, de ce nu-mi mai ierti sē me numescu juvelariulu de curte alu DTale?”

„Pentru că nu voescu ca lumea să me privēsca de unu nebuu inganfatu, de unu natareu trufasiu, care primescu pre unulu sie-si asemenea in servitiulu seu, si voescu a subordenā geniulu, ca asia solvindu-i, pre sine in-susi sē se pōta senti cu atātu mai maretiu. Eu nu dicu, că te gonescu, te-am opritu numai dela umilirea cea prōsta, a te numi de juvelariulu meu, si a te esprimā, că esci in servitiulu meu. DTa esci artistu, si unu artistu trēbue sē fie liberu si neaternatoriu, nu-i este iertatu a servi la nimenea, decātu numai geniului, nu este iertatu a numi pre cineva de domnulu seu, decātu pre opulu seu, a căruu domnu trēbue sē fie elu insu-si. DTa esci chiamatu a creā opuri mari, mergi dara in lume, si-ti implinesce chiamarea.”

(Va urmā.)

F O I S I O R A .

Cuventarea

Dlui A. Papiu Ilarianu la mormentulu lui Ionu Maiorescu.:

Fratiloru!

Inca unu barbatu de virtute si de sciintia a rapitu sōrtea d'in senulu Romaniei.

Ionu Maiorescu, profesoriulu, a disparutu d'in mediu-loculu Romaniloru, ieri, la 24. augustu, 4 ore de demanētia.

Nici-odata n'asi fi doritu sē am trist'a onōre de a plange mōrtea cutārui barbatu. Unulu d'in prea invetiatiu lui colegi, onorabilele d. profesoriu Laurianu, ce cugetā sē implinēsca asta detoria cătra repausatul seu amicu si compatriotu, impedeatu a vorbi de lacrimile dorerii, me rogā sē dicu eu, in dōua trei cuvinte, cine erā Maiorescu, si ce perdūrāmu intr'ensulu, si ce ereditate ni lasā?

Voiu fi scurtu. Nu voi face laude, obicinuite la cei mortii; ci am sē amintescu cāte-va fapte necontestate, d'in viēti'a profesoriului Maiorescu.

Ionu Maiorescu, nascutu la 1811. d'intr'o familia onorabila d'in Romania de peste Carpati, omu d'in senulu poporului romanu, origine, cu care atātu i placeā a se mandri, 'si facū cūrsurile gimnasiale la institutele romane d'in Transilvani'a, ēra cele de universitate le terminā la scōlele inalte d'in Pest'a si Vien'a.

Barbatu inzestratu cu atâte dāruri firesci, si plinu de atâte invetiature, pe unu tempu candu Romanii Transilvaniei gemeau sub celu mai apesatoriu jugu alu sclaviei, elu, crescutu in marile idee ale lui Maioru, Sincal si Clainu, vediu cu dorere, că in patri'a nāscerei sale e opritu a semenā ideele de natiunalitate. Astu-feliu Maiorescu, romanu mai presusu de consīderatiunile provinciali, pe la anul 1836, trech Carpatii la fratiu sei de aici, de unde sperā că cuvintele sale de romanismu se voru potē spune, si se voru potē stracurā mai cu succesu in tōte pârtilē romane.

Pre acelu tempu de reuascere, nu multi invetiati numerā Tiēr'a-Romanēsca, si scōle si mai pucine. Maiorescu, intrandu in tiēra pre urmele lui Lazaru, ca mai toti compatriotii lui, imbratisiā sārceia profesoratului; ast'a sārceia, atātu de modesta, si atātu de importanta pentru cultur'a si progresulu si pentru chiaru viēti'a unui poporu. Cine ar crede in-sa că barbatulu ce pana asta-di se numerā intre cei mai invetiati ai Romaniei, cine ar crede că acestu omu, plinu de innalte sciintie, pe la a. 1836, 'si incepū carier'a in Tiēr'a-Romanēsca, functiunandu ca sīmplu invetiatoriu la o scōla primaria, la scōla primaria

de atunci d'in Cerneti! Atâtu sciinti'a este de modesta, atâtu de nepretentiôsa, atâtu de desînterisata! si atâtu de incetu si de arare-ori se apretiucesce dupa adeverat'a ei valóre!

Peste putienu in sa meritele si sciinti'a lui, l'adusera la Craiova, unde, ca directoriu si profesoriu, se pôte considerà ca inteneiatiu giunasiului, de care se bucura asta-di acestu orasiu de frunte alu Romaniei. O generatiune intréga, generatiunea de asta-di de peste Oltu, este productulu inveniati si intieptei directiuni a profesoriului Maiorescu. Lungu tempu si cu recunoscintia Craiovenii voru memorà elocintele inveniature ce primira dela Maiorescu.

Fu profesoriu câtu-va tempu si in Moldavi'a Dupa care se asiedià éra-si in Tiér'a-Romanésca.

Evenemintele politice dela 1848, 'lu sílira si pe densulu a paresi tiér'a, impreuna cu alti patrioti. Activitatea lui nebosita, si inflacaratulu lui patriotismu, lasà urme nesterse pe ori unde trecù. Consiliile si faptele sale de la 48. si 49. in Transilvani'a, aperarea causei moldo-romane la Francofurtu, sustienerea causei transilvane la Vien'a, suntu fapte memorabili, cari voru face neuitatu numele seu la Romani: ele sunt obiectulu istoriei natiunale.

La 1858. se reintorsa in Romani'a, unde peste putienu, in impregiurarile cele mai dificili in cari se aflà tiér'a, primi sarcin'a cea ingrata a directiunii scóloru. In fine, intrà éra-si in carier'a de profesoriu, si anume, de studíulu seu celu prédilectu: istori'a Romaniloru, la facultatea de litere de aici.

Acést'a e in scurtu, campulu de activitate ce a percursu in cûrgere de 28. ani, de candu a trecutú Carpatii Ionu Maiorescu.

Apostoiu alu ideelorú natiunali in trei tiere romane, si mai cu deosebire, in acést'a Tiéra-Romanésca; ca toti ómenii de meritu, pe langa amici nenumerati, a avutu si elu inimici numerosi; dara faptele si meritele lui voru remanè nesterse in memori'a tutoru celoru buni, si inveniaturele patriotice ce a profesatu cu consciintia si a propagatu cu zelu neadormitu, voru produce frupte de a pururea la Romani. Voru remanè ca monuminte perpetue de profunda eruditune si inflacaratu patriotismu, disertatiunile lui despre originea limbei si natiunalitãtii romane, scrise in contr'a eruditiloru Kopitar, Schaffarick, Schuller, s. a.; celebr'a lui disertatiune, intitulata: *Anti-Schiaulu*; aperarea drepturiloru Romaniloru d'in Transilvani'a in contr'a Sasiloru; scrierea sa despre suveranitatea Principatelorú-Romane; dara mai cu séma,

eruditele lui studie filologice-comparative asupr'a limbeloru Daco-Macedo-Istro-Rheto-Romane si Albane, limbe ce sènguru intre literatii romani le studiasa la fati'a locului; si studiele critice asupr'a istoriei Romaniloru; dorere in sa acestoru studie filologice si istorice, inveniatiulu autoriu, spre nereparabile dauna a literaturéi, nu apucasa a le dá man'a d'in urma. Daca studiele originiloru romane, daca limb'a si literatur'a romana au facutu ver-unu progresu in timpurile nóstre; daca in tempulu mai nou a isbutitu ver-o idea natiunale mai mare care odinióra erà crima de a o atinge macaru: sè nu uitãmu nici o data, cà la acestea tóte a contribuitu multu si puternicu si faptele, si inveniaturele de 28. ani ale eruditulu, laboriosulu si elocintelu profesoriu pe care 'lu gelimu asta-di.

Intru adeveru este nemarginita pèrderea acestui raru barbatu. A perdutu sciinti'a unu eruditú; scól'a a perdutu unu profesoriu care erà ornamentulu si glori'a ei; tiér'a unu patriotu candidu si zelosu; famili'a s'a lipsitu de celu mai dulce si mai afectuosu tata de familia, amicii de celu mai amabilu si mai fidelu amicu.

Daca banii sunt avere, apoi Maiorescu, seracu precum a intratu in acést'a tiéra, totu ast-feliu se gasi si in momentulu estremu alu vietiei sale, càci elu, asemenea compatriotiloru sei in genere, nu venisa aici ca sè adune comori lumesci, ci ca sè respandésca sciintia aducatóre de viétia, si idee neperitóre de natiunalitate. Adeverat'a lui avere erà alt'a, mai mare, mai nobila, mai nepretiuita: avere de idee, avere de inveniature de virtuti, avere ce cresceà pe tóta diu'a in elu, si va cresce neincetatu in toti acei ce au esitu de sub directiunea manelorú lui. Ast'a avere mare o moscenescu asta-di trei tiere romane, in scrierile si faptele lui, si ale eleviloru lui, a generatiunii ce urmèza: si ast'a este ereditatea cea mare si frumoasa ce a lasatu elu patriei si natiunii sale. Dara ast'a este sèngur'a ereditate ce a lasatu si familieii sale. In mediulocu intristãrii ce ne coprinde pèrderea atãrui barbatu, ast'a e sèngura mangaerea ce ni remane.

Fie ca inveniaturele lui sè ni servésca de indreptariu, si faptele de esemplu.

Daca mórtea ver-unui barbatu a meritatu o lacrima d'in partea tutoru celoru buni, sè versãmu si noi o lacrima pentru o pèrdere atâtu de mare, si in parte nereparabile, si sè dicemu: Fie-i tiere'n'a usióra.

„Bucimulu.“

Impresiuni de caletoria.

Monumentulu dela Calugareni.

Candu trece calatoriulu pe drumulu dela Calugareni càtra Giurgiu, vede in drépt'a, lenga drumu, o mica movila de forma ovala, in mediu-loculu carei'a se radica o cupola sustienuta de stãlpi. Sub acést'a cupola se afla o cruce de pétra, innalta si gigantica, acoperita cu o inscriptiune vechie si scèrsa de jumetate. Acést'a movila acopere santele oseminte ale braviloru ostasi cadiuti in secolulu alu 16-lea in contra armatelorú osmane. Acést'a cruce umbresce cenusi'a gloriósa a strabuniloru romani,

cari sub conducerea eroului Mihailu, au combattutu, au cadiutu si au invinsu chiaru cu mórtea, pentru independinti'a Romaniei.

Ce tempuri! ce ómeni!

Optu mii de bravi, condusi de celu mai bravu, cutéza a întâmpinã armat'a turcésca, carea numerà siesedieci de mii de soldati. Romanii vinu, vedu, si invingu pre acesti trufasi inimici ai libertãtii si ai civilizatiunii. Ce intemplare marétia! Ce inveniamentu consolatoriu! Ce

dovéda stralucitóre câ este o provedîntia, câ este o con-sciintia, câ este o dreptate, câ este o lege morala, câ celu mai tare nu este celu mai dreptu, câ dreptatea atacata pôte sê protesteze, pôte sê combata, pôte sê invinga pre poterniculu.

La drépt'a si la steng'a acestei movile sante sunt dóua déluri maretie, d'între cari unulu e acoperitu cu o padure désa, aceea-si carea servià atâtu de bine tacticei bravului Mihailu, de unde elu iesià ca leulu d'in visuinea sa spre a atacà colón'a turcésca, ce inaintà câtra podu, fulgerandu-o si aruncandu-o in apele lacului; — silindu apoi restulu barbariloru la o retrâgere rêpede.

Salutare glorióse déluri! Salutare vóa, colónele libertâtii patriei! Salutare vóa, Termopilele Romaniei! Gloria tie, o Leonida romanu, Mihailu! Gloria vóa, bravi ostasi! Spartiatii nostri!

Cari sunt cugetârile ce ne inspiru aceste locuri?

Termopilele aparate de Leonid'a si de ai sei împé-deca si oprescu nenumeratele órde ale lui Serse. Termopilele fâra Leonid'a si Spartiatii sei suntu jocar'i a lui Alaricu si a Vestgotiloru. Mihailu gasesce pretotu-indenea pusetiuni ca cele dela Calugareni; dar' acele pusetiuni fâra de Mihailu perdu ori-ce fortia in contra inamiciloru.

Straine! candu treci peste podulu acest'a si prin aceste déluri, vino câtra movil'a eroiloru dela Calugareni, vino sê saluti cenusi'a loru si umbrele loru ce sboru peste

aceste locuri. Vino sê saluti pre bravii cari s'au sacrificatu pentru a dà unu esemplu stralucitu de victoria drep-tului romanu, treci prin aceste locuri, vino câtra movila, vino cu pietatea fiésca la mormentulu strabuniloru tei, ingenunchiéza si fâ o rogaciune!

Dragi umbre ale strabuniloru nostri, paraziti loca-siulu vostru d'in câmpurile eliscene si reveniti in patri'a romana. D'in innaltele vóstre regiuni ati auditu trembiti'a libertâtii, ati aflatu câ Romani'a nu mai este sclava, câ Romani'a e démna de a mai fi patri'a vóstra, câ cenusi'a vóstra nu se mai odihnesce in pamentulu subjugatu. Parasiti dar' ceriulu, unde ve aflatu, veniti a inspirà pre stranepotii vostri ca sê scie sê traésca si sê móra ca ómeni liberi! Invetiati-ne cum sê fimu demni de voi, sê aflâmu: ce este virtutea, ce este bravur'a si ce este glori'a. Lumi-n'a civilisatiunii lucece, dar' noi nu suntemu luminati. Avemu o patria, dar' vai! putieni patrioti. Coboriti-ve dar', o glorióse umbre ale strabuniloru nostri, coboriti-ve pana la noi. Purificati-ne inim'a, luminati-ne mintea si in-tariti-ne bratiulu, impecati-ne partidele, adunati-ne mem-brii respiti ai natiunii nóstre, pentru a deveni demni de voi si de posteritate.

Monumentulu dela Calugareni raspunde motivului seu. Credu numai câ lipsescu movilei gratii, câti-va àr-bori umbrosi si o inscriptiune. (Dâmbovitia.)

Cununa de varietâti.

(?) **Duelu neindatînatu.** In Berlin nu de multu au duelatu dóua femei, in sa nã cu atare sâbie, pî-stolu, séu alta arma, ce vérsa sange si pôte aduce mórte, ci cu — vergele! Si en gâciti pentru ce se detiermurira den-sele la o batae asià crunta? 99. d'între 100. a cetitóreloru vor fi nimeritu, câ ele dieu au duelatu pentru un u b a r b a t u, pre care 'lu iubira amendóua. Lupt'a a fostu seriósa, batendu-se cu vergelele in fatia, capu, mana etc. si tienù cam unu patrariu de óra fâra ca sê fie invinsu un'a séu alt'a. Acù in sa aruncara vergelele, si se luara de capu; man'a, unghiele, si dintii avura de lucru, incâtu de nu intreveniau barbati, cadeau mórte pe campulu gloriosu a luptei. Un'a in sa totusi si-a perduto unu ochiu, ér' ceeal-alta o ureche! — Mai pôte cine-va dice: câ femeile nu se sciu inimã pentru barbati? Oh ce amabile sunteti voi fromósele mele in cerculu familiaru!

(?) **Anticitâti romane.** In Comitatu lu Komárom (Comorn) lenga unu satutiu Aszár, se gasfra pa-tru urne remase d'in tempulu stramosiloru nostri, in cari s'a aflatu mai multu de 200. de bucâti bani romani! Afla-se-va undeva atare omu privatu, ori societate romana, carea sê aiba de scopu pe lenga altele a face si o colec-tiune d'in anticitâtile protoparintiloru nostri!? Avemu trei Asociatiuni publice in Austria, apelâmu la densele!

(?) **Barbatii sê grigésca bine ude arunca aprindielele,** candu li este iertatu a fumà in societatea fe-meiloru. In dilele trecute erà sê se intemple aici unu casu fórte tristu. Intr'o societate adeca, unde fumatulu fu ier-tatu, unu ténuru dupa ce 'si aprinsa sugarea, aruncà aprindieo'a la o parte; si éca! peste câte-va minute s'a aprinsu vesmintele cele usióre a unei damicele, si numai

abiã s'a potutu potoli foculu, ce amenintià cu mórtea cea mai ingrôzitóre pre o ângera frumósa.

(?) **Terminulu Concursulu publicatu prin Redactiunea Aurorei** cu 6. galbeni pentru novel'a cea mai buna originala, espira cu diu'a de asta-di; si martu-risimu cu mare dorere, câ pana acum'a n'a concursu nu-mai un ulu cu versuri. Sê 'nvinovatimu óre pre literatii mai betrani ai nostri, cari in locu de a dà esemplu bunu téniloru incepatori, se àrunca in bratiele nepasârii? séu sê marturisimu cu rusine lumii câ n'avemu barbati de acei'a cari s'ar interesà de propasirea romanului in lite-ratura? Nu o fâcemu nici ast'a nici ceea, ci insemnâmu numai faptulu, si tristulu adevéru, câ suntemu romani — cu gur'a, in sa nu si cu fapt'a! La objeptulu acest'a in sa vom mai reveni câtu mai curendu.

(?) **Unu anglezu originalu.** Cetimu in jur-nale straine, câ unu anglezu, avendu bûnuri fromóse in-tr'o departare de 6. statii dela Londr'a, trebuià sê cale-torésca adese-ori la mosi'a sa; in sa, cu tóte câ erà pûtredu de avutu, caletorià totu pe class'a II. ce erà batetoriu la ochii tutoru deregatoriloru dela calea ferata. De aceea deregatorii au voitu a-i face odata síla morala sê-si iee bileta pentru loculu I., ce erà cu multu mai cuviinciosu stârii sale, decâtu alu II. Candu voesce a plecà lordulu éra-si pe loculu seu indatenatu, conductoriu lu trasurei pune lenga elu pre unu hornariu lutosu si nespelatu. Lor-dulu anglezu se scobóla indata, 'si cûmpera o bileta pen-tru loculu I. de ce deregatorii se imbucurara peste me-sura, cugetandu câ in urma totu-si triumfara. In sa ce sê mai vedi! anglezulu dede bilet'a acést'a hornariului, care

apoi siediù pe loculu I. ér' anglezulu flegmaticu remasa pe alu II. — Deregatorii fura opariti.

(?) Socót'a despre venitulu baluriloru natiunale nu mai vine dela Temisiór'a. Ca insa onor. cetitori ai Aurorei sé scie numele bravului intreprindiatoriu, care pe cont'a studîntiloru lipsiti de mediu-lóce materiale a incassatu banii dela publiculu romanu, spunemu, cá acel'a e: domnulu Seimanu. Ne place a crutià persónele private totu-déun'a; de aceea mai naiute facúramu apelu peste totu la cei ce primescu sarcin'a colecteloru publice, ca sê dee socóta despre filerii adunati spre scripuri filantropice, ori natiunale; apoi primíramu asigúrare dela o mana stimabila d'in Temisiór'a inca asta véra, cá venitu este, — insa socót'a totu nu se mai face; fúramu deci siliti a-i spune numele in publicu, cáci nu potemu suferi siarlatanerii pe cont'a „natiunalitátií.“ Daca D. Seimanu nici dupa aceste nu va dá socóta despre banii incassati, lasámu ca onor. cetitori sé-lu judece dupa cum merita.

(?) Portretulu principelui Ionu Dragosiu s'a litografatu; vom si incepe indata a-lu espedà la onoratií prenumeranti ai nostri.

Gácitura de siacu

d'in numerulu 17. alu Aurorei insémna atát'a :

Voi fetítie tenerele
Ce romane ve chiamati,
Nu numai cu floricele
Asi dori sé v'ocupati;
Asi dori, d'a nóstra limba
Inca sê nu ve uitati,
Ci siediendu sub flori la umbra
Limb'a dulce s'ó 'nvetiati.

si o-au deslegatu bine: Domnisiór'a *Maria Cernetiu* in Mosniti'a; Domnulu *Nicolae Popoviciu* in Baitia; Dóm'n'a *Victori'a Francu* in Baea de Crisiu; Domnulu *Stefanu Halász* (Pescariu) in Borodulu-Mare; Dóm'n'a *Rosalí'a Papiu* nasc. Georgieviciu in M. Ilia; Dóm'n'a *Susan'a Medanu* nasc. Baritiu in Turd'a; Domnisiór'a *Rosalí'a Sferle* in Beinsi; Dóm'n'a *Mari'a Suciú* nasc. Boczko in Oradea-Mare; Domnisiór'a *Aloisi'a Nic'a* in Lugosiu. — Tragandu-se sortile, favorit'a sórtei fu Dóm'n'a *Maria Suciú* nasc. Boczko in Oradea-Mare, carea cu post'a de mane va primi de premiu: „**Melodii Romane**“ de Bolintínianu.

**Contribuiri pentru infintiarea fondului spre ajuto-
rarea juristiloru lipsiti d'in districtulu
Fogarasiului.**

(Urmare.)

P. Prin Reverendisimulu Dlu Ioanu Chirilla, Canonicu d'in Blasiu de la DD. rev. Canonici Constantínu Alutanu 1 fl., Simione Cipariu 1 fl., Constantinu Papfalvi 1 fl., Ioane Fekete 1 fl., Ioane Chirilla 5 fl., Gregoriu Mihali 1 fl., Ilia Vlasea 1 fl., Pro. Dr. Bobu 1 fl. — Sum'a 12 fl.

9. Prin Dlu Iosifu Cepesiu jude tract. d'in proce-sulu Sambetei, dela comunele: Lis'a 3 fl., Dragusiu 3 fl., Sambeta super resariténa 3 fl., Samneta super. apuséna 3 fl., Vistea infer. 1 fl., Sambeta infer. 3 fl., Ludisioru 1 fl., Dlu Stanciu cap. in pens. 1 fl., Dlu Pop'a-Radu cap. pens. 1 fl., Dlu Canj'a loc. pens. 1 fl., jud. tract. Cepesiu 1 fl., Dlu subjude Gavrilla 1 fl., Par. Moisa Serbanu 1 fl., Par. Serbanu Popu 1 fl., Not. Samoila Moldovanu 1 fl. — Sum'a 25 fl.

(Va urmá.)

Publicare de concursu.

Comitetulu Associatiunei transilvane, amesuratu Conclulusu adusu in siednti'a II. a adunárii genarale tinuta la Hatiegu in 2. Augustu p. publica prin acést'a concursu la unu premiu de 100. fi. v. a. destinatu pentru unu ténuru romanu d'in clas'a profesionistiloru (meseriasiloru), destoinici a lucrà ca maisteri, cu terminulu pâna in 1 Maiu n. 1865. Pre lángra urmatórele conditiuni:

1. Competitorii la acestu premiu, trêbue sé fie invetiati vreun'a d'in aci insemnatele siese profesiuni, adeca: de zidari, bardasi (lemnari), mesari (templari), fauri (covaci), lacatusi, rotari, ca unele d'in cele d'antâia trebuintia.

2) sé alature lenga petítiunea loru: a) carte de botezu, b) testimoniu scolasticu, celu putinu de 3 clase elementare, si de sciint'ia desemnului, celu putinu pe câtu se cere la meseri'a loru, c) testimoniu despre invetiarea respectivei profesiuni, d'in carele sê se cunósca invederatu, cumca resp. concurenti aru fi destoinici spre a-si portà profesiunea si a conduce vreo lucratoria (Werkstatt) spre indestularea publicului, d) adeverintia despre o portare morala cuvenintósa, séu dela Parochulu respectivu séu dela deregatori'a publica (oficiolatu, Magistratu.)

Concursurile provediute cu mai susu-insemnatele documente sé se substérna la comitetulu Associatiunii pâna la terminulu mai susu insemnatu.

D'in siednti'a comitetului Associatiunii transilvane tinuta la Sibii in 6. Septembre n. 1864.

Telegrafulu redactiunii.

Dlu i I. C. Novel'a „Carinu“ o primíramu cu mare multiamita, o vomu comunicà la tempulu séu, insa ni se 'mpare cá vomu fi siliti a o lasà pentru anulu viitoriu, cáci cele ce le comunicámu acuma, sunt cam slunge, si asià „Carinu“ n'ar potè iesi pan'a in càpetu.

Dlui Dr. A. M. M. in L.
Pune siéu'a pe Pegazu,
Cáci avemu mare nacazu!
Sbori incóce pan' la noi,
Si ne scapa de nevoi!

Dómne i M. S. in O. M. Am primitu cu multiamita; B. ascépta respunsu la episto'a ce o-a fostu tramisu pe lenga recepisa.

La mai multi! Cu numerulu 16. d'in semestrulu acest'a nu mai potemu servi, deórece ne-am fostu detiermuriu a nu típari mai multe esemplare decátu numai câte sunt de lipsa pentru on-prenumeranti, cugetandu cá dupa 2. lune nu se va mai prenumera nimenca. Altu-cum, afara de numerulu 16. mai avemu câte-va esemplare dela inceputu!

Proprietariu, redaptoru respundietoriu si edatori: **IOANICHIU MICULESCU.**

==== Mai avemu putine esemplare d'in anulu trecut. ====

Cu típariulu lui: **EMERICU BARTALITS.**